

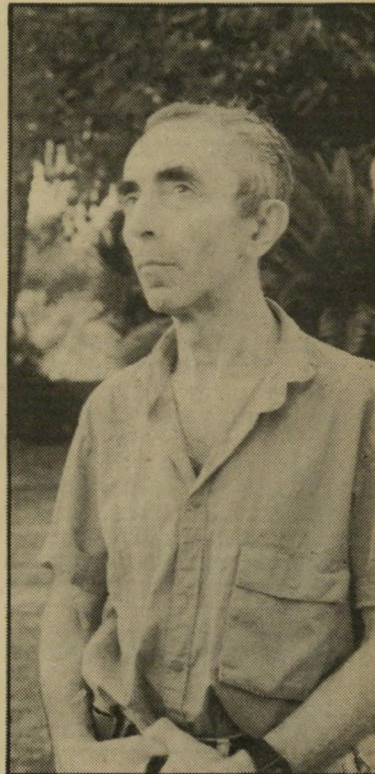
(המשך מעמוד 44)

המריגה, עד שהגעתי למכוני סתום. חיפשתי איך לצאת ולאן לפנות.

אני חושבת שנגררתי לסם מפני שאצלי היה משהו מתוויק בנישמתי, ונגררתי דווקא לאנגריה שלילית זו. לכל אדם ישנו חולשות, ויש אנשים שלומדים יותר חלק, לומדים דרך זפשות. אני הייתי צריכה להטוף את הפטה ולעמוד על קצה התום ולהגיד: רק רגע, אני צריכה לחזור, כי אני עומדת למות עכשיו. או ניסיתי את כל הדרכים, כאילו כבר הייתי בכל הסרטים. ומה נשאר?

ואז, בחסר אל, נפלה עלי האמונה. לפניכן לא היה בי אמונה, ואז הבנתי שאלוהים קיים, ואם אפנה אליו תהיה יד מושטת לעזרה. זה לא אלוהים של דתיים. זהו אלוהים אחר, ולא חשוב מאיזה גזע, מין או דת.

קודם לכן לא הייתי אדון לעצמי. הייתי כמו עלה ניצה, ונסחפתי לכל עבר. כשהייתי במועצה, קוננתי כל היום והרגשתי שהעולם חרב עלי. היום זה אחרת, ואני מתעוררת בכל בוקר עם חיוך על השפתים.

מורה קאלו לשיר אמת ולא לומר

אני דיברתי בקורס אל המועקה ואמרתי: "את תצאי ממני אין לך מקום אצלי, ואני דורשת ממך בנימוס לעזוב".

הפיתוי של הסם תמיד יהיה קיים. אתה פותח לו סדק, והוא נכנס.

בעבר, אם היה בא פיתוי כזה, לא הייתי חושבת פעמיים, הייתי לוקחת, וזה היה פותר לי את כל העניין. רכשתי אז חרות שהיא מדומה. היום אני יודעת שהיתה מדומה. מה שמאוד עוזר לי זה להתפלל לאלוהים, אותו אלוהים שטמון בכלנו.

יש פסוקים מספר חז"לים שאני יודעת בעל פה, ואותם אני משננת כמו: "רוח נכון חרש בקירוב", "אל תשליכני מלפניך, רוח קודש אל תיקח ממנה", "צור לבבי וחלקי אלוהים לעולם", או שאגיד לו: "עזור לי לא ליפול בפיתוי הזה", ואלוהים תמיד עוזר כמו, באותה תקופה של חודשים שלא קיבלתי שיחורר ממפק למפיק ולא היתה עבודה, ולא היה כסף. אז פניתי לאלוהים ואמרתי: "מן המיצר קראתי ה', ענני במרחביה".

ישנו תלמיד רוחני שצמוד אלי שעה בכל יום, כדי לעזור לקידום הרוחני שלי. הוא סיפר למורה על מצבי, ותיכף, באותו היום, נאסף סכום כסף עליידי התלמידים, וזה אפשר לי לעבור את החודש.

כולנו עובדים ומפרנסים את עצמנו, וכל מי שזקוק לעזרה מקבל. אנחנו לא לוקחים תרומות מאף אחד.

העניין הוא תמיד לעשות דברים בלי אלימות, בלי תאוה ובלי קבלת שכר. אמרתי למורה שאני לא רוצה לשיר סתם, ואז הוא אמר לי שלאמן יש ייעוד, והוא להגיד לקהל: "יש מי שאוהב אותך, ואתה לא לבד", והכוונה היא לאלוהים. ובמקום למכור לקהל שירים מטוממים או שירים על מין, או כל שיר שמדבר על חושים, צריך לתת אור ואהבה.

יש לי שירים חדשים, ששלמה קאלו כתב. אלה 23 שירים, שהוא כתב לתלמידים. הוא נתן לי אותם ואמר: "השירים הם שלך. עשי בהם כרצונך".

כתחילה לא הבנתי את השירים האלה. חברה הסבירה לי שהשירים הם כמו אקוור' מ'קה, שמשירים כתם שחור. ככל ששמעתי אותם הצטברתי בי עוצמה חיובית, והיו לי הבזקים של שימחה.

בפעם הראשונה ששרתי לפני קהל בי אילת, כולם הקשיבו קשב רב והשיר התקבל במחאותיכפיים סוערות.

זהו כמו לשמוע נאך או הנדל. שם גם יש כיסופים לתורה. זה לא עושה לך שום דבר חושי, זה פשוט זורם אליך.

פנו אלי בקשר למועדון הלילה שנפתח ביפו, וביקשו שאני אהיה התוכנית האמנותית של המועדון. רצו לקרוא למועדון שם ס'זרחי. ואמרתי שזה נשמע וול. דיברתי עם המורה על העניין, והוא הציע לקרוא למועדון זוהר. לשם הזה יש הרבה קונטוציות.

אני בטוחה שהקהל יאהב את השירים, כי לא צריך תמיד לרדת אל המונים שרוצים כשיר זה או אחר. פי אם תשיר משהו עם אמת בליכך, הקהל יאהב זה. לא צריך הגדרות כמו מוסיקה מיוזרחית או ריקורייבטן וכדומה. התוכנית שלי בנויה מאלפי צבעים, מהם שירים שהקהל מכיר ושירי-עמים מיוזרחים שגם אותם נעים לי לשיר, אבל עכשיו הרי נעים לי לשיר את השירים של שלמה קאלו, בשירים אלו יש משהו של זרימת מים זכים כמו: "הגיע עת והמביט אחר, הגיע עת לשיר אמת ולא עוד לומר".

לא עם אדונים

אני אתן לקהל אור, ואתן לו אהבה, כי לכל אדם יש כמיהה לאושר. אני רוצה גם להשכיח לאנשים את תלאות היום ואת המצב הנורא כאן בארץ, מאז שהפכנו להיות עם של אדונים, ואני יודעת שכאשר נפסיק להיות אדונים, הכל יסתדר. אף אחד לא רוצה להיות עבד. כי טיבעו של עבד להתמרד, וכמו שכתוב: "כאשר עשית, ייעשה לך". והעם הזה צריך להבין שעל שינאה מתגברים עליידי אהבה, ואלימות גוררת אלימות והעין תחת עין" הופך את כל העולם לעיוור.

אנחנו צריכים לבוא לקראת הערכים. בכלל, מי שמפיץ רוע צריך לבוא לקראתו, לרכך אותו ולדבר איתו, כי הטוב תמיד ניצח, ואם יצרהאדם רע — צריך להילחם בו, וכמו שאומרים "הבא להרגך השכם להורגו" — מתכוונים ליצרהרע. צריך ללמוד לשלוט ביצרים ולכבוש אותם.

אני לא יכולה לבוא לפוליטיקאים ולכפות עליהם דברים, אבל אולי דרך השירים שלי יגיע בהם אישונה טוהר, אולי זה ידבר אליהם. במועדון אשיר את השירים האלה, ואני רוצה שהקהל ירגיש שמישהו אוהב אותו. לי יש ייעוד, ואני רוצה להצליח בו.

אני לא יכולה לשיר סתם מילים, אני רוצה לשיר אמת בלבד, והאמת היא האלוהים, ואין מעבר לזה כלום.

השירים שלי ייתנו לקהל חרונה שנמצאת בכל לב.

עיתונות בע"מ

אתיקה

הצנזור הראשי

עורכי עיתונים, בדרך כלל, הם עם מורים מקוראי העיתונים שלהם. רינו צור, עורך העיר, ירד בסוף-השבוע שעבר אל העם וניסה לחלוק עימו קומץ משיקולי העריכה שלו. 500 מילים של התחכבות-נפש פומבית נדרשו לו, כדי להבהיר לקוראיו מרוע הוא מסרב לפרסם במדור המכתבים של העיר את תגובת מיפעל טקסטיל' ד'מונה, אודות מלאכת-המח' שבת של אורנה קרוש (עברים בדרום), שנדפסה בעיתונו שבוע קודם לכן. להלן טיפוניו של העורך:

"11 יום אחרי פירסום כתבתה של אורנה קרוש, עברים בדרום, שעסקה בעיקר בנתן אייהעבודה, במיפעל טקסטיל' ד'מונה, נשלח מכתב למערכת עליידי הנהלת המיפעל. חככנו רבות כיצד להגיב, נאמר שם. הבהנה גרמה פגיעה קשה מאוד במיפעל ובעובדיו". המיכתב נשלח מתל-אביב, לא מדימונה. הוא חתום עליידי הנהלת המיפעל, לא על ידי מי מעובדיו. העתק אחד מן המיכתב נשלח עליידי הנהלת המיפעל למערכת. העתק שני נשלח להנהלת העיתון עליידי אישה-פרסום משה תאומים, מי שיעץ לשימי עזון פרס כיצד לנצח בבחירות האחרונות.

משקלתי לא מעט אם לפרסם את תגובת המפרסם של טקסטיל' ד'מונה לכתבתה של קרוש. מצד אחד, מדוריהמיכתבים נועד לתגובות הקורא בלבד. אם אין בו עבירה על החוק הוא חייב להתפרסם ללא התערבות המערכת. מצד שני, המיכתב המסויים נוסח עלייפי עקרונות מעולתיים, שעיקרם לא כל האמת, בתוספת כמול נתונים, שאינם שייכים לנושא. אינני בא ואינני מתכוון להגן על דעתו של הקורא, אבל האם נכון לעיתון העיר לתת בימה להנהלת מיפעל שבוחרת בדרך תגובה שכזו?

"הנהלת טקסטיל' ד'מונה קיבלה, עם ובמהלך הכנת הכתבה, את האפשרות המלאה להגיב על הנאמר שם, באמצעות שיחה עם מנכ"ל המיפעל, משה קורן. דבריו, כמו תפיסתו את העובדים, צוטטו בהרחבה. הנהלת המיפעל גם הגיכה, במהלך השבועיים שחלפו, באמצעות יו"ר איגוד התעשיינים, רב לאוסמן, בעיתונים מערוב והארץ, במאמרי תגובה ובשכרייריעות מטעם. לאוסמן אמר שם, בין היתר, כי מן המיפעל נמסר לו שלא כל הנאמר בכתבה אכן מדוייק. לאוסמן לא טרח, חלילה, להיכנס למכוניתו ולהגיע עד דימונה כדי לבדוק את הדברים על פי מראה עיניים. לא הוא, לא נציגו.

"מה כן יש במיכתב? בהרתי במידגם לא מחייב, לשם הבהרה. ... לכתבת התל-אביבית חסרת-הגיסיון נראים הדברים כחלק מחלום קפקא... האין בכך משום טעות לצפות מצעירה שלא

הורגלה לעבודה פיסיית... לצאת עם ריווח אובייקטיבי?... כמורכן מועסק במיפעל ממונה על הבטיחות הדואג לאכוף את תקנות הבטיחות בתחנות השונות... במחלקת האריגה מקבלים העובדים אוניות או אטמים ל-אוזניים (לא נכר)... העובדים מיוצגים על-ידי ועד העובדים היומי או ועד העובדים החודשי... תנאי-העבודה במיפעל נגזרים מההסכם הקיבוצי, ובהרבה נושאים אף טובים ממנו (רוצה לומר שעוד מיפעלים הם כמו "טקסטיל דימונה"?)... כמו כן העובדת בתחנה יכולה לשבת על כסא הנמצא במקום למטרה זו כל 10'8 דקות מנכ"ל המיפעל בבתבה? קורן: "מי שיושב לא מסתכל על העבודה כמו שצריך"... פועלת במיפעל מיסעדה המס' פקת לכל עובד ארוחה אחת ביום, מסובסדת על-ידי המיפעל... המיסעדה פועלת עד שעה

רינו צור: "עקרונות תעמולה"

20.00. בעת כתיבת הכתבה המיסעדה היתה סגורה זמנית... "אלה דוגמות, רק דוגמות. ומשום ההט' עייה המגמתית החלטתי שלא לאפשר את פירסום המיכתב המלא של דימונה טקסטיל' יידע הקורא שהנהלת המיפעל טוענת שכל הנאמר בכתבה שגוי ומגזום במקרה הטוב, שקרי וגם במקרה החמור.

"במילים אחרות, אפילו הרגע אחד קטן לא חשבו שם או בהתאחדות התעשיינים איך לשנות במשנה את תנאי עבודתו של העובד. כן ישבו וחשבו, ואפילו הקדישו לכך שעות ארוכות, איך יוצאים מן הפירסום הזה. אז לא יוצאים ממנו. לא כך."

רינו צורר צידוקיו של צור מניחים, לכאורה, את הרעת. רק לכאורה.

הערה

חיי אדם

כותרת קטנה בעמודו הרביעי של חדשות (יום א', 23.7.89), כישרה לקוראי העיתון: "נדרך תושב שהציל לפני 40 שנה את אלוף מיל' ארץ". אות הידיעה מספר כי האורח א.ב., תושב השטחים — שעל שמו המלא, מקום מגוריו וגילו אינני חוזר כאן, מטעמים שיובהרו בהמשך — נדקר אתמול (שבת — מג.) בחוזה עזוה, ואושפו כבתי-החולים. לבית-החולים, כותב חדשות, הגיע האלוף (מיל') אברהם (ברן) ארן, שביקר את הנדקר. למה ביקר? כי לפני 40 שנה בדיוק, מגלה

חדשות. נדקר האלוף ארן בגבו, כשדות קיבוץ נירים. מי שהציל את חייו היה א.ב. "הפגישה בין השניים, שנערכה במחלקה האורטופדית היתה מרגשת" — מתייפח חדשות. ארן סירב לדבר על הרקירה באומרו: "אני לא רוצה להתייחס למה שקרה, מחשש שקרה משהו לא.ב.". יריעה חשובה, בלי ספק. עד ליום פירסומה היו חייו של א.ב. שרויים בסכנה מסויימת. עכשיו, אחרי פירסומה, הוא סוף סוף מוגן. בקיצור: א.ב. כבר לא יחיה הרבה זמן. אבל מהם חיי ערבי לעומת סיפור כל-כך אנושי?